

Anton Šatović

Šara ljubav

Neprijatelj ne spi (odlomak, početak romana)

Joni je junak na početku svoje junačke dobe. Zdrav i jak se veseli svojem žitku. Ipak zna on za duhovne sile, ke se ravno u toj dobi zbudu u človiku. On prvi put doživi svoju dušu. On ne zadusi mladenački duh u vonjavoj krčmi kako to činu mnogi njegove starosti. I on se veseli žitku i svojoj mladosti. Samo je toga mišljenja, da mora biti človik otvoren za sva dobra ovoga žitka i svita. Vino i duhan nisu jedini dari božji.

Nažalost moramo reći, da je u selu malo takovih junakov, ki idu svoje pute i se ne redu po većini svojih tovarušev. No nećemo Jonija odmah svecem sprogovoriti, nego mu hoćemo ča zeti od njegove slave.

Nij sva njegova zasluga, da je on jur od svojih mladih ljet tako mudar. Svoju naturu je dostao od starjih. Od naravi je on tih človik. Mučljiv je još i preveć, tako da ga drugi držu za bedaka. To mućanje se je on naućio doma, kade ništ nij imao niti nima za govoriti. On je odrastao u krugu velike paorske družine, kade su peljali samo stariotac prvu rič. Njegov otac nij bio već od sluge kod starogaoca. U toj velikoj družini nije mogao Joni uživati one ugodnosti maloga diteta, na ke se još rado spominjaju njegovi tovaruši. Majka nij imala čuda časa, da se s njim bavi. Ona je morala vani na polju djelati. Kuhali su za svu družinu staramajka.

Od prvih dani svojega žitka nij dite jako ljudem naklonjeno. Kod male družice, s kom se u prvi ljeti igra, najde teplinu, ka mu doma fali. Ta ali umre s četirimi ljeti, ča ostavi u ditetu opet ranu, ka već neće vas žitak zaciliti. Prvi put doživi mali Joni, da leži nad človijem žitku neka škura sudbina. Tako, kot je človićji žitak nestalan i ugrožen od mnogo pogibelji, tako nestalni i pogibeljni moraju biti i ljudi, s kimi mora on skupa živiti.

Zato veže maloga Jonija sve već prijateljstvo sa živinami i s naturom. Nepozabljivo lip doživljaj ima, kad ga otac zame na Travnik. Otac povali maloga, ki još kumaj stoji na noga, u travu ter odmaše prvi vakao. Otac se sve već odalji od maloga Jonija i čuje još mahanje kose i rizanje trave. Nazadnje i to zamukne. Oko Jonija je sve tiho i mirno, ali nujno ugodno. Kumaj se nesigurno postavi na slabe noge ter gleda naokolo. Otac su jur daleko otkosili. Gdo će ga sada zabavljati i čuvati?

Vikanje ništ ne hasni. Okol njega se ali luja trava od lakoga vjetrića. Kitice mu se klanjaju, pozivajući ga da se s njimi igra. Joni zagleda prvi put lipotu krasnih poljskih divic. Nij pak tako tiho na polju. Dite misli, da mu kitice zaista govoru: u travi sve šušnji, a hrž susjedskoga lapta je najglasnija. Klasje se simo-tamo kreće i zuju tajne jačke, kad je zgrabi hitri vjetrić, da tanca s njim kolo.

Vrijed im načinja škrljunac u višku još lipšu mužiku: on se spušća gori ter doli i ne zna od veselja, ki napjev da je lipši. Mali Joni misli, da ravno njemu pjeva. On sada pozabi, da stoji na zemlji, samo gleda u višak i kreće glavu simo-tamo. Nij još dite naučno, da gleda u višak. Ali svejedno se zagleda i pozabi oca. Rado bi se mali Joni zdignuo, ter tako veselo sa svojim tovaruši škrljunci letio, s kimi se je jur sprijateljio.

Otac je došao sa svojim vaktom na kraj ter je prekinuo začarano gledanje dičarića. Škrljunac je zletio, a klasje i trava su zamuknuli kao da su se prestrašili človičjega glasa. Samo duhu kitic i mile glase škrljunca si je dite sobom zelo i zakopalo u dičinjoj duši. Do danas je Joniju duša puna duhe poljskoga cvijeća i u dibini mladenačke duše mu se odzivaju melodije ptic na modrom nebu.

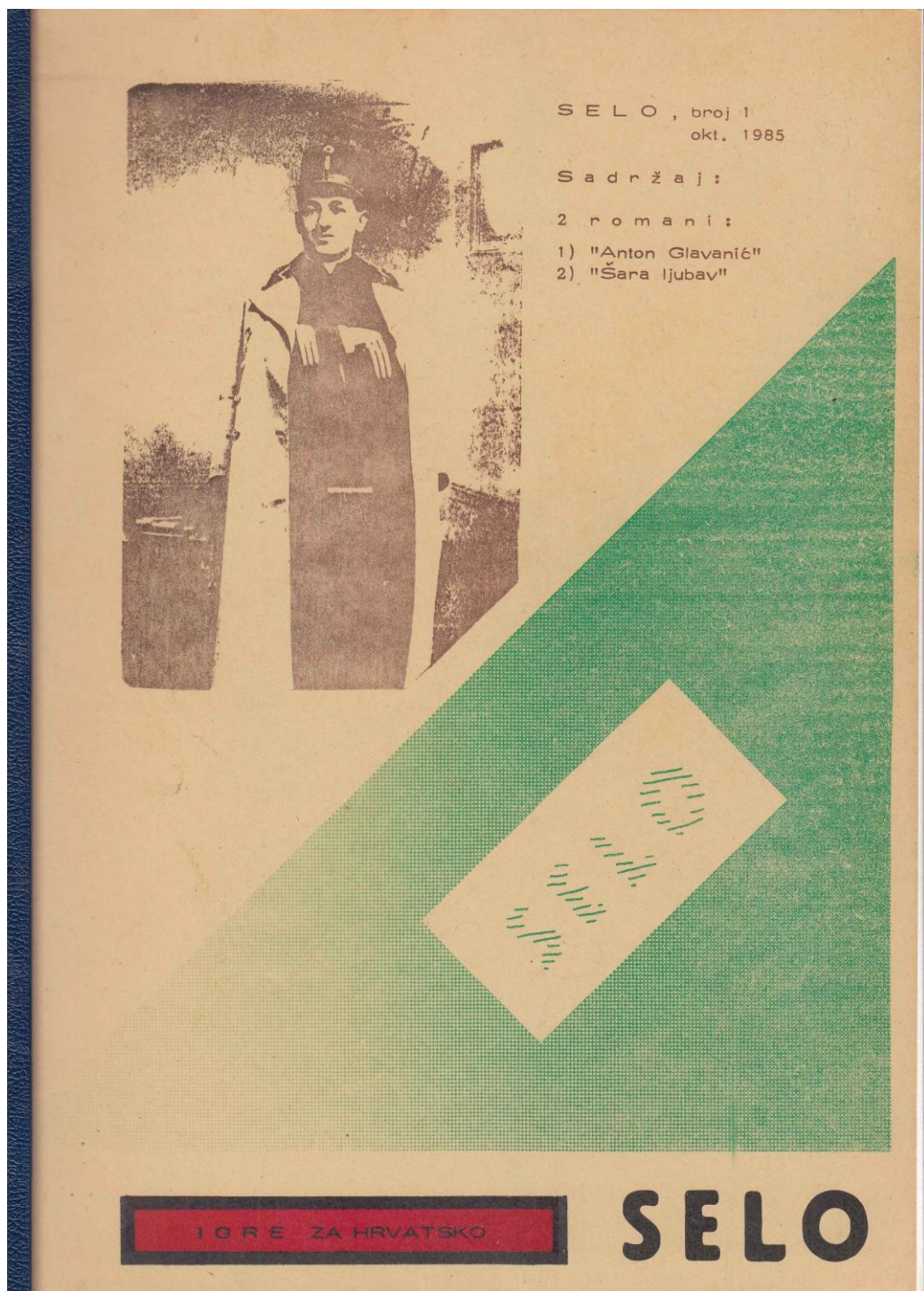
Od onoga prvoga doživljaja u Travniku početo, vliče svenek ditića u narav. Onde najde mir, onde najde toplinu nimih prijateljev, onde najde začarani svit i mogućnosti svoga žitka ter sriću. Kašnje pak, kad je morao krave pasti, je još pažljivije gledao i doživio život, ki buji u naravi.

Zbog toga se je Joni svojim tovarušem činio samcem. Nij on ljude oduravao: on je samo spoznao, da je na svitu još zanimljivijega dugovanja od igrališća i krčme. Da, još ni u knjiga nij mogao onoga najti, ča mu narav kaže. Rado bi on znao, kako se goda, da najednoč iz zemlje, kao iz nečesa, znikne mala kitica. I iz kakove moći more ona tu lipotu cvijeta razviti? A pak kako fajno je izdjelan ta maljucki cvijet. Jedan je kot i drugi u najmanjoj malenkosti. Kakovi zakoni redu ta divni žitak u naravi? Gdo li sastavi i zmiri te lipe oblike kitičnoga cvijeća?

Bili su u selu jedan tetac imenom Miško. Od njega su ljudi govorili, da čuje travu rasti. Oni su najpr znali kad će dojtí godina. Oni su jur znali na protuliće je li će biti rodno ljeto. Jednom ričju: oni su bili selski mudroznanac.

...

Priredio Ivan Rotter

slika: Selo, broj 1, oktobar 1985.